

תפ"ח (באר שבע) 35903-08-19 - מדינת ישראל נ' סנאד אלקאדי

תפ"ח (באר-שבע) 35903-08-19 - מדינת ישראל נ' סנאד אלקאדי מחוזי באר-שבע

תפ"ח (באר-שבע) 35903-08-19

מדינת ישראל

ע"י ב"כ עו"ד טלי פלדמן ועו"ד אסף בר-יוסף מפמ"ד

נגד

סנאד אלקאדי (עצור)

ע"י ב"כ עו"ד רפי ליטן

בית המשפט המחוזי בבאר-שבע

[24.03.2021]

לפני: כב' סגן הנשיאה, השופט נתן זלוצ'ובר - אב"ד

כב' השופטת דינה כהן

כב' השופט דניאל בן טולילה

גזר דין

העובדות

1. הנאשם, יליד 1996, הורשע, על יסוד הודאתו בעובדות כתב אישום שתוקן במסגרת הסדר טיעון, בעבירה של רצח, לפי סעיף 300(א) לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: "חוק העונשין"); עבירה של פציעה בנסיבות מחמירות לפי סעיפים 334 + 335(א)(1) לחוק העונשין וכן בעבירה של נהיגה בזמן פסילה, לפי סעיף 67 לפקודת התעבורה, התשכ"א-1961. נעיר כבר עתה, שהעבירה העיקרית עליה נדון הנאשם היא עבירת הרצח לפי סעיף 300(א) לחוק העונשין, במתכונתה שלאחר התיקון לחוק העונשין (חוק העונשין (תיקון מס' 137) התשע"ט, ס"ח 2779, 234). תיקון זה, שעל מאפייניו הרלוונטיים לענייננו, נעמוד בהמשך, נכנס לתוקף ביום 10.7.19; כלומר, כשבועיים טרם ביצוע העבירות מושא כתב האישום המתוקן.

במסגרת ההסדר, אליו הגיעו הצדדים בעקבות הליך גישור לאחר שכבר הוחל בשמיעת הראיות, הוסכם שהמאשימה תעתור להשית על הנאשם עונש של 24 שנות מאסר בפועל, מאסר מותנה, פסילת רישיון נהיגה בפועל ועל תנאי וחילוט הרכוש שנתפס.

הוסכם שההגנה לא תהיה מוגבלת בטיעוניה לעונש.

עוד בהסכמת הצדדים, הונחה שירות המבחן להגיש תסקיר לעונש בעניינו של הנאשם וכן עובדת ציבור כמשמעותה בסעיף 187 (ב1) לחוק סדר הדין הפלילי, התשמ"ב-1982, הונחתה להגיש תסקיר נפגעת עבירה.

2. ואלה עובדות כתב האישום המתוקן שבעובדותיו הודה הנאשם ועל פיהן הורשע: ביום 27.7.19 סמוך לשעה 22:30 התפתחה קטטה בצומת בשכונה 20 שביישוב רהט, בין משפחת אלנססרה לבין משפחת אלקאדי.

באותה העת, הנאשם, שנמנה על משפחת אלקאדי, עבד בהקמת אוהלים סמוך למקום הקטטה. כאשר הבחין בקטטה, רץ הנאשם "לעבר הקטטה" והצטרף אליה. במהלך הקטטה, הוכה הנאשם בראשו, בגבו ובצווארו. כעבור זמן מה, התרחק הנאשם ממקום הקטטה. הנאשם, שהיה פסול מלהחזיק רישיון נהיגה, נכנס לתוך רכב מסוג מיצובישי פג'רו, שעמד מונע בצד הכביש והחל לנסוע ישירות לעבר מקום הקטטה.

בשלב זה עמדו על הכביש באזור הקטטה והצומת עשרות אנשים, חלקם השתתפו בקטטה וחלקם צפו במתרחש. בין האנשים שעמדו במקום היו גם דודתו של הנאשם, חדרה אבו בלאל, נסים אבו בלאל והמנוח, עטאף אבו בלאל, אחיה של ארוסתו של הנאשם, המשתייך למשפחת אלנססרה.

הנאשם לחץ על דוושת הגז ברכב המונע, עבר בין שתי מכוניות ונסע לכיוון בו עמדו המנוח וחדרה, תוך שצפה אפשרות שיגרם למותו של אדם. במהלך נסיעתו, פגע הנאשם בחדרה, באמצעות קדמת הרכב, העיף אותה אל צדי הכביש והמשיך בנסיעה מהירה בסמוך להמון.

כאשר המנוח הבחין בנאשם כשהוא מתקרב לעברו, סימן באמצעות ידיו לנאשם שיעצור, אך הנאשם המשיך ונסע לכיוונו של המנוח במהירות, עד שפגע במנוח באמצעות הרכב, באופן שהמנוח הוטח על שמשת הרכב ואז נפל ארצה. גם לאחר שפגע במנוח ובחדרה, לא חדל הנאשם מנסיעתו ולא הגיש עזרה אלא נסע מחוץ לרחוב, עשה סיבוב פרסה תוך כדי שהוא מתנגש באבני השפה של המדרכה, עלה על המדרכה וחזר לאזור הקטטה.

הנאשם נעצר רק לאחר שהרכב שבו נהג התנגש ברכב שחנה בצד הכביש. לאחר שהרכב נעצר נלקח הנאשם מהמקום. כעבור זמן קצר, פנה הנאשם לקבלת טיפול רפואי באמבולנס שהמתין סמוך למרפאה, שם נעצר.

כוחות הצלה שהוזעקו למקום טיפלו במנוח, שהיה ללא רוח חיים, ומותו נקבע סמוך לאחר מכן, במרכז הרפואי סורוקה. מותו של המנוח נגרם בשל פגיעה עיקרית בראשו וכן פגיעות מרובות בכל חלקי גופו, שנגרמו מהפגיעה בו באמצעות הרכב בו נהג הנאשם.

קרובי משפחתה של חדרה שהיו במקום, פינו אותה למרפאה ומשם פונתה לבית חולים ואושפזה למשך הלילה. בבדיקה נצפו חבלה במצח שמאל, בכתף שמאל, יד שמאל, בצוואר וברגל ימין. חדרה סבלה מכאבים והתקשתה בהליכה.

הנאשם, במעשיו הנ"ל, גרם בכוונה למותו של המנוח. בנוסף, הנאשם גרם לפגיעתה של חדרה באמצעות הרכב בו נהג, והכל כשהוא נוהג בעת שרישיונו פסול.

הראיות לעונש

3. לנאשם הרשעות בתחום התעבורה וכן הרשעה מבית דין צבאי.

עברו התעבורתי של הנאשם כולל 7 הרשעות קודמות, ובין היתר, 2 הרשעות בגין עבירות של נהיגה בזמן פסילה ונהיגה במופע אור אדום.

בגין עבירת הנהיגה בזמן פסילה תלויים ועומדים כנגד הנאשם, מאסר מותנה בר הפעלה בן חודשיים וכן 4 חודשי פסילת רישיון על תנאי (במ/3; במ/4)

הרשעתו של הנאשם מבית דין צבאי היא משנת 2016 בגין עבירה של היעדר מן השירות שלא ברשות ובגינה הוא נדון ל-85 ימי מאסר.

4. מטעם ההגנה העידה לעונש דודתו של הנאשם הגב' חדרה אבו בלאל, שנפצעה באירוע. גב' חדרה ציינה כי היא מכירה את הנאשם היטב ועתרה שלא להחמיר בעונשו שכן לדבריה "הוא באמת לא מתכוון לדברים האלה. הוא לא בן אדם רע. הוא הכי קרוב ללבי ואם הוא היה בסיטואציה, הוא היה מעדיף להיפגע במקומי". לשאלת בית המשפט, ציינה שכיום מצבה הרפואי טוב וכי הייתה "סולחה".

תסקיר שירות המבחן

5. שירות המבחן סקר בתסקירו מיום 11.1.21 את נסיבותיו האישיות והמשפחתיות של הנאשם, את יחסו לעבירות בהן הורשע; כן הובאו מידע אודות שיחה של קצינת המבחן עם קרוביו של הנאשם, התרשמות שירות המבחן מתפקודו של הנאשם, תובנות והמלצות.

אשר לנסיבותיו האישיות של הנאשם, עולה כי הנאשם, רווק, מאורס לאחותו של המנוח.

הנאשם סיים לימודי "יג-י"ד לתעודת הנדסאי חשמל" ובהמשך שירת שנתיים בצה"ל. לקראת סוף השירות ערק, לדבריו, מסיבות אישיות ועל מנת לתמוך במשפחתו. בהמשך, עובר למעצרו, עבד בתחום האספלט.

הנאשם מסר לשירות המבחן כי הוא אדם נורמטיבי ומתפקד, בעל שאיפות ועמדות המגנות עבירות על החוק; לדבריו, כך גם יתר בני משפחתו שהם נטולי עבר פלילי, אביו עוסק כקבלן ראשי בעסק המשפחתי ואמו מנהלת בביתם מועדונית לילדים בסיכון.

הנאשם שלל בפני שירות המבחן שימוש בחומרים משני תודעה כגון סמים או אלכוהול. ביחס לאירוע מושא כתב האישום, הנאשם ציין בפני שירות המבחן, כי הוא חש שהופקר מצד מערכת אכיפת החוק שכן לדבריו, הגיעו אליו מספר רב של אנשים, במפתיע וללא סכסוך מקדים בכדי להורגו ומשהגן על עצמו וברח באמצעות רכב שהיה בקרבת מקום, ופגע בקרבנות העבירה ללא כוונה תחילה. כמו כן, תיאר הנאשם בפני שירות המבחן יחס הדוק ומיטיב עם המנוח, אחיה של ארוסתו, ואף ציין שכמה שעות קודם לכן סעדו יחד, וכן תיאר יחסים הדוקים עם דודתו שנפצעה אף היא באירוע. הנאשם הוסיף כי התקיים הסכם "סולחה" בין הצדדים, וכי מאז מעצרו הוא עומד בקשר רציף עם ארוסתו. מות אחיה בנסיבות המתוארות לא גרם לפירוק מערכת היחסים בין השניים, שבכוונתם להינשא. אמו של הנאשם תיארה בפני שירות המבחן, בין היתר, כי שבוע וחצי לאחר האירוע נחתם הסכם "סולחה" בין משפחתם למשפחתו של המנוח וכי הם מקיימים עמם יחסים תקינים. כמו כן תיארה את הקשר ההדוק עם ארוסתו של בנה, אחות של המנוח וכן הוסיפה שלשתי המשפחות האירוע נתפס כתאונה. לדברי האם, משפחתם אינה קשורה לסכסוך שהוביל לאלימות באירוע מושא כתב האישום. ארוסתו של הנאשם תיארה לפני שירות המבחן כי היא מורה במקצועה וכי לאחיה המנוח ולנאשם היו קשרים הדוקים וקרובים. לדבריה, משפחתה "מודעת לכך שמדובר היה בתאונה" (עמ' 3 לתסקיר פסקה 2). מדברי ארוסתו של הנאשם לשירות המבחן עולה כי הנאשם הוא אדם חיובי שנקלע לסיטואציה אלימה שאיננה מאפיינת את אורחות חייו ובחירותיו. ארוסתו של הנאשם הוסיפה כי לה ולמשפחתה אין כל קשר למשפחת אלנססרה המוזכרת בכתב האישום כמשפחה המסוכסכת עם משפחתו של הנאשם. שירות המבחן התרשם שלנאשם יכולות לתפקוד ולקייח אחריות על מצבו האישי והמשפחתי בדרך כלל. צוין כי לאור כך שהנאשם מצוי במעצר, לא עלה בידי שירות המבחן לעיין במסמכים אודותיו לגבי עברו התעסוקתי וההשכלתי ומשכך מדובר בהערכה חלקית. בנוסף, צוין כי הנאשם בעל יכולת חשיבה ושיח וכן רצון ומוטיבציה לניהול אורח חיים נורמטיבי. שירות המבחן התייחס לחומרת העבירות שבהן הורשע הנאשם ולפערים הרבים בין מהלך חייו של הנאשם לבין האירוע מושא כתב האישום וציין כי הסיבות לפערים אלה אינן ברורות, כמו גם קשייו של הנאשם לתאר לפני שירות המבחן את הקשר שלו למי שרצה לפגוע בו. עוד צוין כי שירות המבחן התרשם שהנאשם מתקשה להתבונן על עצמו באופן ביקורתי ומתקשה לתאר את קשייו וכשליו, הנאשם חש קרבן לאירוע העבירה, שלהבנתו נבע כתאונה מהצורך שלו לברוח ולהציל את חייו (עמ' 3 פסקה 4). בבחינת סיכויי שיקומו, שירות המבחן התרשם כי הנאשם בעל שאיפות נורמטיביות לניהול אורח חיים שומר חוק וכי הנאשם חפץ בהקמת תא משפחתי ובתרומה לחברה ושואף להיות מדרוך בפנימייה בה למד.

סופו של דבר, לאור חומרת העבירות ועמדתו של הנאשם כפי שתואר, המליץ שירות המבחן להטיל על הנאשם ענישה מרתיעה ומציבת גבולות.

תסקיר נפגעת העבירה

6. תסקיר נפגעת העבירה מיום 4.1.21 נערך בעניינה של אלמנתו של המנוח ואם בנו כבן שנתיים.

ביחס למשפחת המוצא של המנוח, ציינה עורכת התסקיר כי "...ערכנו ניסיון ליצור קשר עם משפחת המוצא של המנוח... איש הקשר של המשפחה התקשה למסור תשובה ברורה לכך ובהמשך ניסיונות ההתקשרות עמו נותרו ללא מענה...". עורכת התסקיר התייחסה לנסיבות חייה של אלמנת המנוח, התרשמותה מתחומי נזק שונים מהם אלמנת המנוח סובלת בעקבות מות בעלה והמלצה לעניין רכיב הפיצויים.

צוין כי אלמנת המנוח מתגוררת כיום בבית הוריה יחד עם בנה, ואינה עובדת.

עורכת התסקיר התרשמה מתמונת נזק קשה ביותר, הן נוכח האבדן הקשה והן נוכח הנסיגה במצבה הנפשי והכלכלי של אלמנת המנוח, במעמדה ובקשריה החברתיים והמשפחתיים.

עורכת התסקיר תיארה תסמינים שונים מהם סובלת אלמנת המנוח (לא יפורטו בשל צנעת הפרט), שיש להם השלכות גם על פגיעה בתפקודה, ופגיעה זו, כשלעצמה, מהווה תחום נזק משמעותי נוסף של מות המנוח. בנוסף, ציינה עורכת התסקיר כי מצבה הנפשי הקשה של האלמנה משליך באופן משמעותי גם על תפקודה האימהי, כתחום נזק נוסף.

אלמנת המנוח מסרה לעורכת התסקיר כי היא עברה תהליך בינה לבינה, כאשר בתקופה הראשונית לאחר מות המנוח ולצד הצער העצום שחוותה, היא הייתה מוצפת בתחושות זעם ונקם כלפי הנאשם, אך כיום היא מנסה למצוא בתוכה סליחה ומחילה כלפיו. לדבריה, ממילא כל דבר שיקרה לנאשם לא ישיב לה את בעלה האהוב וניכר כי היא מנסה לשלוט על רגשות הכעס, גם בשל הטלטלה שהם גורמים לה והחשש כי יניעו אותה לפעולות הרסניות לה ולבנה. לצד דבריה כי אין בה כיום תחושות נקמה ביחס לנאשם, הדגישה אלמנת המנוח את החשיבות שהיא רואה בהגשת תסקיר נפגע אודותיה וכי התסקיר הוא האמצעי לבטא בפני בית המשפט את חסרונם ואובדנו הקשה של המנוח ולהנכיח את דמותו, כמו גם חלק מתקווה שיעשה לו צדק.

לאור המצוקה הקשה והתמידית שחוות אלמנת המנוח בעקבות רצח בעלה, והשלכותיו הנרחבות על חייה ועל חיי בנה, המליצה עורכת התסקיר כי יוטל על הנאשם, בין היתר, פיצוי כספי משמעותי לנפגעת העבירה. פיצוי זה יהווה עבורה אקט להכרה חברתית, משפטית ושל הנאשם, בתוצאות האנושות של מעשיו, בסבלה ובמשמעות של מות המנוח עבורה ועבור בנה, וללקיחת אחריות, על ידי הנאשם, על מעשיו.

הטענות לעונש

7. טרם הטיעונים לעונש, הנאשם ובא כוחו נדרשו להתייחס לעמדת הנאשם בפני שירות המבחן כפי שהדברים פורטו לעיל ושלא התיישבו לכאורה עם הודאתו לפנינו בדיון מיום 21.10.20 שעל פיה הורשע בעבירות מושא כתב האישום המתוקן. בהקשר זה ציין הנאשם: "...אני לא התכוונתי להגיד לקצינת המבחן שהגנתי על עצמי, אני כן נכנסתי לרכב ועשיתי את מה שעשיתי...נכון...שבהתחלה אני איך שהוא נקלעתי לכל המצב הזה, אבל זה לא אומר שמה שעשיתי עם הרכב זה מוציא אותי חף מפשע פה" (פרוטוקול מיום 27.1.21, עמ' 148, שו' 4-11).

אף ב"כ הנאשם הוסיף והבהיר לעניין היסוד העובדתי של העבירה שהנאשם היה מודע לכך שאין המדובר בהגנה עצמית. אשר ליסוד הנפשי של העבירה אישר הסנגור שהוא אינו טוען למצב נפשי של אדישות שהלכת הצפיות יוצרת כוונה ושהנאשם צפה את תוצאות מעשיו כאפשרות קרובה לוודאי (שם, עמ' 147).

8. בטיעוניה לעונש בכתב ובעל פה, עתרה המאשימה, בהתאם להסדר הטיעון שבין הצדדים, להשית על הנאשם עונש של 24 שנות מאסר, מאסר מותנה, פיצוי בגובה מקסימאלי לאלמנת המנוח ופסילה מלקבל רישיון נהיגה לצמיתות. נעיר שבהודעה על הסדר הטיעון שבכתב, צוין שהמאשימה תעתור גם לחילוט הרכוש שנתפס, אך נראה שרכיב זה נזנח מטיעוניה לעונש של המאשימה.

לאור הסדר הטיעון שהוא למעשה מעין הסדר טווח ובשים לב לעמדתה העקרונית של המאשימה שלפיה העונש הראוי בתיקים כגון דא הוא מאסר עולם, המאשימה סברה שאין הכרח להידרש למתחם העונש ההולם בהליך זה, בהתאם לאחת הגישות כעולה מפסיקת בית המשפט העליון (בהקשר זה הופנינו לעניין ע"פ 2014/20 אנקרי נ' מדינת ישראל (19.1.21)).

המאשימה הדגישה כי עמדתה העונשית העקרונית היא, שגם לאחר תיקון 137 לחוק העונשין, יש להטיל על נאשם שהורשע בעבירת רצח בכוונה, עונש של מאסר עולם, אף שכיום אין המדובר בעונש מאסר עולם חובה. המאשימה הפנתה לדברי ההסבר להצעת התיקון לחוק ולרציונאל שבבסיס העבירה. שם צוין, כי העונש המרבי של מאסר עולם או מאסר שלא יעלה על 30 שנים, הקבוע לצד העבירה, בא לבטא את "החשיבות המיוחדת של ערך חיי אדם, החומרה המיוחדת הנלווית לקיפוח חיי אדם וההוקעה החברתית הראויה למעשה ולעושה" (הצעת חוק העונשין (תיקון מס' 137) התשע"ט-2019, הצ"ח הממשלה 972, התשע"ו, 16.11.15). בנוסף, הפנתה המאשימה לדו"ח הצוות לבחינת עבירות המתה בחוק העונשין ("דו"ח ועדת קרמניצר") שלפיו עונש מאסר עולם כעונש מרבי בעבירת רצח הוא עונש ראוי מבחינת התיוג והמסר שהוא מגלם.

עם זאת, המאשימה ציינה כי עניינו של הנאשם נכלל בגדר אחד מהמקרים החריגים שנסיבותיו מצדיקות סטייה מעמדה עונשית זו; בהתאם לכך עתרה המאשימה להטיל על הנאשם עונש של 24 שנות מאסר בפועל.

לשיטת המאשימה, הנסיבות המיוחדות המתקיימות בעניינו של הנאשם המצדיקות הקלה בעונשו הן נסיבותיו האישיות, הרקע והמרקם המשפחתי שבבסיס האירוע (המנוח הוא אחיה של ארוסתו והנפגעת היא דודתו). לצד זאת, עתרה המאשימה להטיל על הנאשם עונש משמעותי של 24 שנות מאסר, שיבטא את הפגיעה האנושה בערך קדושת החיים מצד הנאשם עת גרם למותו של המנוח והן את הפגיעה בערך שלמות הגוף לה גרם הנאשם בשעה שפצע את הגב' חדרה. כן צוינה הפגיעה בזכות לביטחון הציבור לנוע ברחובות בכלל ובכביש בפרט. המאשימה הוסיפה כי מידת הפגיעה בערכים החברתיים המוגנים היא הגבוהה ביותר במדרג הפגיעות, נוכח כך שחיי אדם קופחו.

בשים לב לכך שהעבירות שביצע הנאשם היו כרוכות בשימוש ברכב שעה שהיה פסול מלהחזיק רישיון נהיגה, כשמאסר מותנה בגין נהיגה בזמן פסילה תלוי ועומד כנגדו, עתרה המאשימה לפסול את הנאשם מלקבל רישיון נהיגה לצמיתות, מכוח סעיף 35 לפקודת התעבורה.

9. הסנגור בטיעונו לעונש טען שאין כל נימוק המצדיק הטלת מאסר לריצוי בפועל על הנאשם מעבר ל- 12 שנים. הסנגור הטעים שנסיבות העניין כולו, מצדיקות את קביעת עונשו של הנאשם באמצע טווח העונש המוסכם. על פי הטענה, מאסר לתקופה זו יבטא גם את ההחמרה בעונש הקבוע לצד העבירה, בהתאם לתיקון 137 לחוק העונשין. נוכח התיקון לחוק העונשין, טען הסנגור שעסקינן במקרה הראשון שבו בית המשפט נדרש לגזור את עונשו של נאשם שהורשע בעבירה של רצח עקב מעשי קטילה עת שימוש ברכב. נטען שמעשי הנאשם טרום התיקון לחוק, היו מבשילים לעבירת הריגה לפי סעיף 298 לחוק העונשין לכל היותר, אלא שזו בוטלה לאחר תיקון החוק. לאור זאת, לשיטת ההגנה גם כיום לאחר התיקון לחוק, יש מקום להקיש ממדיניות הענישה ומהעונשים שהוטלו על נאשמים שביצעו עבירות דומות והורשעו בעבירות הריגה, על עונשו של הנאשם. על פי הטענה, אין מקום לחרוג בעניינו, ודאי לא באופן משמעותי, מהעונשים שהיו נהוגים לפני תיקון החוק, במקרים אלה. בתוך כך נטען שחריגה מהעונשים שהוטלו עד לפני התיקון לחוק, עלולה ליצור פער לא ראוי בין מורשעים שנשפטו לפני זמן לא רב, לבין הנאשם. הסנגור הטעים כי כיום לאחר תיקון החוק, הנאשם יתויג על מעשיו כרוצח ויש לכך משמעות רבה. בכל מקרה, טען הסנגור שלבית המשפט יש שיקול דעת בקביעת העונש ותהא האם אכן, לפנינו המקרה המחייב החמרה בעונשו של הנאשם, רק כתוצאה מתיקון החוק כפי שהמאשימה סבורה. הסנגור הפנה לנסיבות חייו של הנאשם, לאורח חייו הנורמטיבי של הנאשם, לרבות שירותו הצבאי ושאירופותיו להקים משפחה עם ארוסתו, אחות המנוח. הוטעם שמכך שהנאשם לא ביטל את נישואיו יש כדי להצביע על התייחסות משפחת המנוח לאירוע כאל תאונה.

- בנוסף הסנגור טען שיש לתת לדברי נפגעת העבירה הגב' חדרה משקל משמעותי, כפי שהיה ניתן לדבריה אילו הייתה מעידה שחייה נהרסו.
10. בדברו האחרון, הביע הנאשם חרטה על מעשיו וציין שהמנוח היה חברו הטוב. לדבריו, "הייתי מעדיף שזה יהיה אני ולא הוא". אף בהתייחס אל דודתו חדרה הביע הנאשם חרטה על כך שהוא פגע בה.
- על תיקון 137 לחוק העונשין
11. בטיעוניהם לעונש עמדו ב"כ הצדדים על מאפייניה של עבירת הרצח בה הורשע הנאשם והשפעת התיקון לחוק על עניינו של הנאשם.
- התיקון לחוק העונשין הביא לשינוי משמעותי ולארגון מחדש של עבירות ההמתה.
- מקורו של התיקון בדוח וועדת מומחים שמינה שר המשפטים בראשות פרופ' קרמניצר בעקבות קריאתו של בית המשפט העליון לעריכת רפורמה בעבירות ההמתה (דנ"פ 1042/04 ביטון נ' מ"י (27.11.06)).
- עד לתיקון החוק, עבירות ההמתה העיקריות היו:
- עבירת הרצח לפי סעיף 300 לחוק בנוסחו הישן, שעונשה מאסר עולם חובה (בכפוף לאפשרות של ענישה מופחתת בנסיבות מיוחדות לפי סעיף 300א לחוק הישן), עבירת ההריגה לפי סעיף 298 לחוק בנוסחו הישן, שעונשה המרבי 20 שנות מאסר ועבירת גרם המוות ברשלנות לפי סעיף 304 שעונשה המרבי 3 שנות מאסר.
- במסגרת התיקון לחוק, נקבעו עבירות חדשות בהתאמה למדרגי חומרתן, מתוך רצון להתאים באופן מיטבי את סוג העבירה לנסיבותיה; ואלה העבירות:
- עבירת הרצח בנסיבות מחמירות, לפי סעיף 301א לחוק העונשין, שעונשה הוא מאסר עולם חובה ועונש זה בלבד.
 - עבירת הרצח "הבסיסית", לפי סעיף 300א (א) לחוק העונשין, שעונשה הוא עונש מאסר עולם שאינו חובה, או עד 30 שנות מאסר, היא העבירה מושא עניינו.
 - עבירת המתה בנסיבות של אחריות מופחתת, לפי סעיף 301ב לחוק העונשין, שעונשה המרבי הוא 15 או 20 שנות מאסר, לפי העניין. כך למשל, עבירה זו כוללת נסיבות שבעבר חלקן נכללו בסעיף 300א לחוק העונשין, אך כעת הן מקבלות תיוג וענישה שונים. בעבירה זו נכללים, בין היתר, המתה לאחר קינטור (תוך מתן הגדרה חדשה ל"קינטור"), המתה במצב של הפרעה נפשית חמורה (שהגבילה את היכולת להבין את המעשה ולהימנע ממנו), המתה תוך חריגה מועטה מהגנה עצמית, צורך וכורח ומקרים בהם המחוקק קבע חזקות של יסוד נפשי של אדישות.
 - העבירה כוללת חלופה של המתה עקב מצוקה נפשית עקב התעללות חמורה או מתמשכת בו או בבן משפחתו, שהעונש לצידה הוא 15 שנות מאסר.
 - עבירה של המתה בקלות דעת, לפי סעיף 301ג לחוק העונשין שעונשה המרבי הוא 12 שנות מאסר.

- העבירות של המתת תינוק וגרם מוות ברשלנות (סעי' 303 ו- 304 לחוק העונשין), נותרו ללא שינוי. מדברי ההסבר להצעת החוק עולה, כי המחוקק סבר שעבירת ההריגה שהעונש המרבי בצדה הוא 20 שנות מאסר, היא עבירה רחבה מדי, שכללה הן מקרי המתה חמורים של המתה מכוונת שנכון לתייגם כמעשי רצח, והן מקרי המתה חמורים פחות, של המתה בקלות דעת, ונוסחה באופן שלא יצר הבחנה ומדרג לעניין היסוד החפצי של העושה כלפי התוצאה. על כן, הוצע לפצלה, כך שהמתה באדישות תיכלל בעבירת הרצח, ואילו המתה בקלות דעת תהווה עבירה נפרדת, קלה יותר. הנה כי כן, בניגוד להסדר הקודם, התיקון לחוק יצר אדרת משפטית הולמת יותר לכל מעשה המתה, בהתאם למאפייניו הייחודיים העיקריים של המעשה וברזולוציות מותאמות מדויקות יותר מההסדר החקיקתי עובר לתיקון; על דרך ההיקש, ניתן לומר שהתיקון הוא בבחינת "Haute couture" מודרנית אל מול "תפירה גסה" מנדטורית וארכאית.

12. עבירת הרצח "הבסיסית", מושא עניינו המוגדרת בסעיף 300(א) לחוק העונשין קובעת: "הגורם בכוונה או באדישות למותו של אדם, דינו מאסר עולם". בהתאם להוראת סעיף 20 לחוק העונשין, "...לעניין כוונה, ראייה מראש את התרחשות התוצאות, כאפשרות קרובה לוודאי, כמוה כמטרה לגרמן". אשר לעונש המירבי, הוראת סעיף 311א לחוק העונשין קובעת: "...בעבירה לפי סימן זה שדינה מאסר עולם ולא נקבע שהוא עונש חובה, רשאי בית המשפט להטיל מאסר עולם לתקופה בלתי קצובה או מאסר עולם לתקופה שלא תעלה על שלושים שנים". ומכאן למתחם הענישה עצמו:

13. אשר לשיקולים שעל בית המשפט להביאם בחשבון בקביעת מתחם הענישה, כלומר ערכים החברתיים שנפגעו ממעשי הנאשם, מידת הפגיעה בהם, מדיניות הענישה הנהוגה והנסיבות הקשורות בביצוע העבירות (סעיף 40ג לחוק העונשין), יאמר כך:

הערכים החברתיים שנפגעו כתוצאה ממעשי הנאשם הם קדושת החיים והגנה על שלום הציבור. בהקשר זה יפים דברי בית המשפט העליון לפיהם:

"לקדושת חיי האדם, מטבעה, שמור מקום בשורה הראשונה של ערכי כל חברה אנושית, וישראל בכלל זה; שאם אין חיים חברה מניין" (ע"פ 7637/05 יוסף נ' מדינת ישראל (5.7.07)).

בעניין ע"פ 3617/13 טייטל נ' מדינת ישראל (28.6.16), עמד בית המשפט על תפקידו של בית המשפט באומרו: "עבירת הרצח היא אחת העבירות המתועבות והשפלות ביותר בספר החוקים. קדושת חיי האדם עומדת בראש סולם הערכים החברתיים, וחובתנו לשקף את חשיבותו של ערך זה במידת העונש שתיגזר על העבריין..." (פסקה 66 לפסק הדין).

ועוד בהקשר זה נאמר:

"מנקודת מבט מוסרית ומשפטית, יש לתת ביטוי לערך קדושת החיים, וזאת לא רק באמצעות הטלת איסור פלילי על פגיעה בערך זה, אלא גם בגזירת העונש המתאים. על העונש להיקבע מתוך ההבנה הבסיסית כי כל אדם הוא עולם ומלואו, ופגיעה בו היא, כשלעצמה, מעשה חמור מאין כמותו" (ע"פ 3545/18 קיקס נ' מדינת ישראל (24.2.19)).

אכן, כפי שעמדה על כך המאשימה בטיעוניה, הנאשם פגע בערכים המוגנים בעוצמה גבוהה במדרג החומרה, משום שקיפח חיי אדם. בנוסף, הנאשם פצע את דודתו חדרה ונהג בזמן פסילה.

14. אשר למדיניות הענישה הנהוגה - נוכח "גילו הצעיר" של תיקון 137 לחוק העונשין, פסיקת בתי המשפט בחיתוליה והיא טרם הצטברה, מטבע הדברים, לכדי תמונה שניתן להציגה כמסה קריטית שיש בה כדי לשקף מדיניות ענישה בעבירת הרצח בה הורשע הנאשם.

עם זאת, את ראשית מדיניות הענישה שראוי להנהיג, ניתן להשתית על מספר אדנים: העונש המרבי הקבוע לצד העבירה, התכלית שלשמה נקבעה העבירה במתכונתה על פי התיקון לחוק והעונשים שהטילו בתי המשפט בשל ביצוע עבירות המתה, גם אם שונות, תוך עריכת ההתאמות המתחייבות מנסיבות עניינו.

כאמור, העונש המרבי הקבוע לצד העבירה, הוא מאסר עולם (שאינו חובה) או עד 30 שנות מאסר.

בית המשפט העליון עמד על כך שהעונש המרבי הקבוע לצד כל עבירה, מבטא את השקפת המחוקק כלפי משקלה הסגולי של הפגיעה באותו ערך חברתי מוגן, את חומרתה העקרונית ומשמש נקודת מוצא בקביעת מתחם הענישה (ע"פ 6053/13 פאיז נ' מדינת ישראל (10.4.14); ע"פ 2433/18 פלוני נ' מדינת ישראל (2.12.18)).

מרבית פסקי הדין שעניינם עבירת רצח באמצעות רכב, עניינם פיגועי דריסה, מתוך יסוד נפשי של כוונה תחילה כשהנאשמים נדונו בגינם לעונשי מאסר עולם (כעונש יחיד). נראה שכיום, לאחר התיקון לחוק יכנסו מקרים אלה לגדר עבירת הרצח בנסיבות מחמירות. לצד זאת, קיימים אירועי המתה באמצעות רכב שבגינם הורשעו נאשמים בעבירת ההריגה, ובעיקר ביסוד נפשי של אדישות (בין היתר, בגרימת מוות באמצעות רכב לאחר צריכת אלכוהול או סם מסוכן). בעניין תפ"ח (מחוזי מרכז) 58246-02-18 מדינת ישראל נ' ברהנו (10.12.19), אליו הופנינו על ידי המאשימה, השית בית המשפט עונש של 28 שנות מאסר על נאשם שהורשע על יסוד הודאתו בעבירות של רצח בכוונה, לפי סעיף 300(א) לחוק העונשין (לאחר תיקונו בתיקון 137), חבלה חמורה בנסיבות מחמירות, גניבה ושיבוש מהלכי משפט. במסגרת הסדר טיעון שהושג "בשל קשיים ראייניים מסוימים", התביעה עתרה לעונש של 30 שנות מאסר בפועל וההגנה לא הוגבלה בטיעוניה. בפסק הדין דובר על נאשם שרצח את שכנו, קשיש כבן 80, שלא הייתה ביניהם היכרות מוקדמת על אף השכנות. הנאשם בפסק הדין נכנס לבית המנוח ומסיבה שאינה ידועה היכה אותו באגרופים בכוונה לגרום למותו. לאחר שגרם למות המנוח, הנאשם לקח את מפתחות הבית ובמשך מספר ימים הגיע לדירת המנוח כדי לגנוב רכוש. באחד מהימים לאחר הרצח הגיעה למקום בת המנוח והנאשם תקף את הבת באמצעות פטיש. בית המשפט המחוזי הטיל על הנאשם עונש של 28 שנות מאסר. עניין זה תלוי ועומד שכן ערעור שהגיש הנאשם לבית המשפט העליון נקבע לדיון לחודש יוני 2021 (ע"פ 616/20). בעניין ע"פ 8332/05 איסקוב נ' מדינת ישראל (26.7.07) נדונה פרשה מצערת של ויכוח בין שני נהגים שגלש לפסים אלימים במהלכם הותקף הנאשם. האירוע הסתיים בתוצאה קטלנית שבה ירה הנאשם בנהג שתקפו לפני כן. המערער הורשע ברצח ונדחתה טענתו להגנה עצמית. בית המשפט העליון המיר את עבירת הרצח בעבירת הריגה על יסוד ניתוח "דיני ההתגרות" ותוך התייחסות לרפורמה הנדרשת בעבירות ההמתה (שם, בפסקה 24-25 לפסק דינו של כב' השופט א' לוי, ובפסק דינה של כב' השופטת ארבל). בהתאם לתוצאת הערעור, הוחזר התיק לבית המשפט המחוזי אשר גזר על הנאשם 17 שנות מאסר מהן 15 בפועל (ת"פ (חי') 250/02 מדינת ישראל נ' איסקוב (12.11.07)). בעניין ברוך תפ"ח (מחוזי ת"א) 26100-07-17 מדינת ישראל נ' ברוך (24.11.19) נדון עניינו של נאשם שהורשע, לאחר שמיעת ראיות, ברצח "בסיסי" בכך שגרם בכוונה למות אשתו - הנאשם חסם את דרכי נשימתה של המנוחה באמצעות הצמדת כרית לפניה וחנק אותה למוות. בית המשפט קבע מתחם עונש בין 18 ל 24 שנות מאסר, בשים לב לנסיבות המקרה שתוארו על ידי בית המשפט כ"נסיבות מורכבות" - המנוחה סבלה מבעיות רפואיות, הנאשם טיפל בה ודאג לה והחליט להמיתה לאחר שקצה נפשו בטיפול בה. לאחר המעשה ניסה הנאשם לשים קץ לחייו. בית המשפט גזר על הנאשם 20 שנות מאסר בפועל. ערעור על חומרת העונש נמחק וההליך הופסק נוכח פטירת המערער טרם ההכרעה בערעור (ע"פ 90/20 ברוך נ' מדינת ישראל, החלטה מיום 10.12.20).

בעניין תפ"ח (מחוזי חיפה) 612-10-16 מדינת ישראל נ' עאמר (15.12.20) נדון עניינו של נאשם שהורשע, לאחר שמיעת ראיות, בעבירה של רצח "בסיסי" כאשר היסוד הנפשי הוא כוונה, ולאחר שזוכה מעבירת הרצח בכוונה תחילה בנוסחה טרם התיקון לחוק.

הנאשם, שכיהן כראש מועצת ג'וליס, ישב ברכבו סמוך למועצה כאשר המנוח החל לחבוט באמצעות אלת עץ ברכב. ברקע הדברים, סכסוך קודם בין השניים על רקע טענות של המנוח כלפי הנאשם. בתגובה, הנאשם שלף את אקדחו וירה לעבר המנוח 7 כדורים שגרמו למותו. בית המשפט דחה את עתירת המאשימה להשית על הנאשם עונש של מאסר עולם, קבע כי המתחם נע בין 18 ל 30 שנות מאסר ודן את הנאשם ל 20 שנות מאסר.

פס"ד זה אינו חלוט (ע"פ 640/21).

15. הסנגור הפנה למספר פסקי דין שעניינם נאשמים שהורשעו בעבירות של הריגה ביסוד נפשי של אדישות, לאחר שגרמו למותם של אחרים, בעת שנהגו כשהיו נתונים תחת השפעות חומרים משכרים או כשבגופם סמים מסוכנים.

כך למשל, בעניין ע"פ 456/16 צ'ורני נ' מדינת ישראל (4.3.18), במסגרתו הוטלו 7 שנות מאסר ופסילת רישיון נהיגה למשך 15 שנים, על מערער שהורשע בעבירות של הריגה וחבלה חמורה לאחר שגרם לתאונת דרכים שהביאה להריגתו של אדם ולפציעתו של נער כבן 15.

בעניין ע"פ 6105/16 חזון נ' מדינת ישראל (13.7.17), אישר בית המשפט העליון עונש של 5 שנות מאסר שהוטלו על מערער שהורשע בעבירות של הריגה, נהיגה בשכרות ונהיגה בקלות ראש שגרמה לתאונת דרכים בה נחבל אדם או ניזוק רכוש. בפסק הדין נדון עניינו של מערער שנהג ברכב משא כשהוא תחת השפעה של סם מסוכן מסוג קנאביס. המערער סטה לנתיב הנגדי תוך חציית קו הפרדה רצוף, ופגע ברכב שבו נהג המנוח.

נזכיר שבעניינו עסקינן ביסוד נפשי של כוונה ולא אדישות.

16. אשר לעבירת החבלה ופציעה בנסיבות מחמירות, נפנה לפסקי הדין כדלקמן:

בעניין ע"פ 7978/17 בוסקילה נ' מדינת ישראל (30.1.18) נדון עניינו של מערער שהורשע בעבירות של חבלה לפי סעיפים 333 ו-335 לחוק העונשין, סיוע לפציעה וסיוע להחזקת סכין. על רקע סכסוך שפרץ בין המערער לבין המתלונן הגיע המערער לביתו של המתלונן ברכב, יחד עם שני אנשים נוספים. השלושה היו מזויינים באלת עץ ובסכין. כאשר יצא המתלונן מביתו קרא לעברו המערער, קילל אותו, הגביר את מהירות הנסיעה ופגע בו במטרה לגרום לו חבלה חמורה. כתוצאה מהמגע עם הרכב הועף המתלונן ונפצע באופן שטחי בגבו וברגליו.

בית המשפט העליון הפחית את עונשו של המערער והעמידו על 23 חודשי מאסר חלף 26 חודשי מאסר שהוטלו עליו בבית המשפט המחוזי, וזאת בעיקר נוכח מאמצי השיקום של המערער.

בעניין ע"פ 7760/15 מדינת ישראל נ' הייב (10.05.16), קיבל בית המשפט העליון ערעור על קולת עונשו של המשיב, והעמיד את עונשו על שנת מאסר לריצוי בפועל חלף צו של"צ בהיקף של 250 שעות שהוטל עליו בבית המשפט המחוזי. המשיב הורשע, על יסוד הודאתו, בעבירות של חבלה חמורה בנסיבות מחמירות, לפי סעיפים 333 ו-335 לחוק העונשין מעשה פזיזות ורשלנות וגרם נזק לרכוש.

על רקע קטטה שהתפתחה בין המשיב למתלונן, נכנס המשיב לרכבו והחל בנסיעתו לכיוונו של המתלונן וזאת בכדי לפגוע בו. כתוצאה מכך, המשיב פגע עם חלקו הימני של הרכב במתלונן אשר הוטל על הרצפה. המתלונן אובחן כסובל מסימני חבלה.

בעניין 6285/15 עוכל נ' מדינת ישראל (19.5.16) אישר בית המשפט העליון עונש של 8 חודשי מאסר שהוטלו על מערער שהורשע בעבירות של פציעה בנסיבות מחמירות לפי סעיפים 334, 335(א)(1) לחוק העונשין ומעשי פזיזות ורשלנות ברכב. במהלך ויכוח, נסע המערער עם רכבו לכיוון המתלוננים, בעת שהיו בתחנת דלק, וכמעט פגע בהם ובמשאבות הדלק, אך המתלוננים קפצו לעבר המשאבות ולא נפגעו. המערער נסע בהילוך אחורי לכיוון הכניסה לתחנה כשהמתלוננים רצים בעקבותיו. בשלב זה נעצר, וכאשר המתלוננים התקרבו אליו, נסע המערער קדימה במהירות עם רכבו לכיוונם ופגע באחד מהמתלוננים, שהועף מעל לרכב ונפל והתגלגל על הכביש. המערער המשיך בנהיגה פרועה לעבר מסלול התדלוק, ביצע פניית פרסה ושב לכיוון מקום המצאם של המתלוננים, תוך שהוא סוטה עם רכבו לכיוונם וכמעט פוגע בהם, כך פעמיים. לאחר מכן ביצע פניית פרסה נוספת ועזב את המקום בנסיעה בניגוד לכיוון התנועה.

כתוצאה ממעשה הדריסה כאמור נפצע אחד מן המתלוננים, בצווארו ובגבו ואושפז בבית חולים למשך הלילה. 17. אשר לנסיבות ביצוע העבירות - הנאשם, שהוכה אמנם במהלך הקטטה, עשה דין לעצמו ובמקום להתרחק ממקום הקטטה ולהיעזר ברשויות החוק, בחר להסלים את האירוע, נכנס לתוך רכב מונע שראה במקום, והחל לנסוע ישירות לעבר מקום הקטטה שם עמדו עשרות אנשים חלקם השתתף בקטטה וחלקם צפו במתרחש. הנאשם עשה ברכב שימוש כבנשק, שאפשרות ההתגוננות מפניו היא קלושה כאשר הנפגעים היו הולכי רגל. בהקשר זה נסב את תשומת הלב לסוג הרכב ופוטנציאל הסיכון העולה מסוג הרכב - ג'יפ ואופן הנהיגה בו. הנאשם צפה את האפשרות שבדרך נהיגתו הוא יגרום למותו של אדם וגרם בכוונה למות המנוח. כוונה זו באה לידי ביטוי בכך שהנאשם ראה מראש את התרחשות התוצאה הקטלנית, כאפשרות קרובה לוודאי. למרות זאת, הנאשם לחץ על דוושת הגז ונסע לכיוון שבו עמדו המנוח והגב' חדרה. המנוח שהבחין בנאשם מתקרב לעברו סימן לנאשם בידיו שיעצור אך הנאשם בחר להימנע מכך, המשיך ונסע לעבר המנוח במהירות עד שפגע בו. הנאשם לא הגיש עזרה למנוח אף שהמנוח הוטח על שמשת הרכב, נסע מחוץ לרחוב, עשה סיבוב פרסה התנגש באבני שפת המדרכה וחזר לאזור הקטטה. הנאשם התנגש ברכב ורק אז נעצר. מעבר לתוצאה הקטלנית לה גרם הנאשם, התנהלותו העמידה הולכי רגל תמימים בסיכון ממשי. זאת ועוד, את מעשיו ביצע הנאשם שעה שהיה פסול מלנהוג ובעוד תלוי ועומד נגדו מאסר מותנה בשל עבירה של נהיגה בזמן פסילה. התנהגות זו מצביעה על זלזול בוטה בחוק ובחיי אדם. הנאשם הסב נזקים למשפחת המנוח ולדודתו. בעניין זה נפנה לתסקיר נפגעת העבירה המפרט את הנזקים שנגרמו לאלמנת המנוח.

- אשר למשפחת המוצא של המנוח, אמנם אין תסקיר בעניינם וייתכן כי כפי שעולה מתסקיר שירות המבחן ששוחח עם אחותו של המנוח וארוסתו של הנאשם, הם רואים את האירוע כתאונה, אך אין ספק שנגרם להם נזק כבד לטווח ארוך כתוצאה ממותו של המנוח.
- בהתחשב בכך שהנאשם נהג ברכב כבד לעבר המון שעמד בצומת, הרי שהנזק שהיה צפוי להיגרם מביצוע העבירה היה עלול להיות חמור שבעתיים.
18. ב"כ הנאשם טען כי טרם התיקון לחוק הנאשם היה מואשם בעבירה של הריגה ומשכך עלול להיווצר מצב שעונשו יהיה חמור מעניינם של אחרים שביצעו עבירות בנסיבות דומות, אך בשל התיקון לחוק. טיעון זה אינו מדויק נוכח הלך הנפש של הנאשם שהורשע בביצוע המעשים ביסוד נפשי של כוונה ללא באדישות שהספיקה להרשעה בעבירת ההריגה. מכל מקום, בהקשר זה נציין שבשונה מהחמרה שמקורה בקביעה נורמטיבית של בתי המשפט, שאז רלוונטית החמרה הדרגתית בעונש, עסקינן כאן בתיקון חקיקה.
- יפים לעניין זה דברי בית המשפט העליון לפיהם:
"עקרון ההדרגתיות בהחמרת ענישה, ממנו ביקשו המערערים להיבנות, מתייחס למצבים בהם בתי המשפט הם שמעלים את רמת הענישה ביחס לעבירות מסוימות, ולא להחמרה שמקורה בשינוי חקיקה...כאשר בשינוי חקיקה עסקינן, על בתי המשפט להנחות עצמם לפי תקרת הענישה שהותוותה בחוק, ואל להם להוסיף ולהישען על אמת המידה שנהגה לפני השינוי, בניגוד למצוות המחוקק. מטבע הדברים גזרי הדין שיינתנו בתקופה שבסמוך לאחר כניסת השינוי החקיקתי לתוקף יהיו מחמירים ביחס לאלו שקדמה לה, וזאת עד שיתגבש רף ענישה חדש ומותאם" (ע"פ 1382/19 אבו ח'דיר נ' מדינת ישראל (22.1.2020)), בפסקה 7 לפסק הדין).
19. אשר לקביעת הרף העליון של מתחם העונש ההולם, נקבע, כי העונש המרבי הקבוע לצד העבירה מבטא את רמת הענישה הראויה במקרים החמורים ביותר של ביצוע העבירה שבה עסקינן, ומהם ניתן וראוי לגזור את מתחם העונשים עבור מקרים פחות חמורים (ע"פ 147/21 מדינת ישראל נגד ביטון (14.2.21)).
20. לאור כל האמור לעיל, מצאנו מקום להעמיד את מתחם העונש ההולם ביחס לכל העבירות שבהן הורשע הנאשם - בין 18 לבין 26 שנות מאסר.
21. בבואנו לקבוע את עונשו של הנאשם בתוך מתחם העונש התחשבנו בהסדר הטיעון אליו הגיעו הצדדים. נזכיר, התביעה ביקשה שנשית 24 שנות מאסר בעוד שההגנה ביקשה בטיעוניה לעונש שנסתפק ב 12 שנות מאסר. הסדר הטיעון בענייננו מצוי במתחם הסבירות ועל כן יכובד.

אשר לשיקולי הרתעת הרבים, בתוך עמינו אנו חיים וערים אנו לתופעה מדאיגה של פתרון סכסוכים תוך נקיטת אלימות מסוכנת וקיצונית שמקומה לא יכירנה בחברה. אלימות זו גואה בחברה כולה אך במגזר בפרט. לא נוכל להתעלם ממצוקת הרוב הנורמטיבי במגזר ולזעקתו, נוכח ההתפרצויות האלימות שנדלקות לעיתים גם על עניינים של מה בכך, פוגעות בביטחון האישי ומסתיימות, לצערנו, פעמים רבות מידי באופן קטלני.

ראו גם דברי בית המשפט העליון בעניין ע"פ 1745/20 עקל נ' מדינת ישראל (11.2.21): "לדברים אלה משמעות מיוחדת נוכח התדירות הבלתי נתפסת של אירועי אלימות במגזר הערבי, וההכרח להעביר באופן חד וברור את המסר כי בכל מחוזות המדינה, וביחס לכל חלקי אוכלוסייתה, יש דין ויש דיין, והנוטל את החוק לידי יענש במלוא החומרה המתחייבת" (פסקה 23 לפסק הדין).

על בית המשפט לתרום את תרומתו במלחמה באלימות זו ולשקף בגזירת העונש את הסלידה ממעשים אלה. 22. בתוך מתחם העונש ההולם יינתן משקל מסוים לעברו התעבורתי של הנאשם. נעיר שלאור הרשעת הנאשם בעבירה של נהיגה בזמן פסילה, הרי שעברו התעבורתי שוקלל בעת קביעת מתחם העונש ההולם, כחלק מנסיבות המעשה. יינתן משקל להודאתו של הנאשם ונטילת האחריות למעשים, לנסיבותיו האישיות של הנאשם, התנהגותו החיובית כעולה מתסקיר שירות המבחן, שאיפותיו והנסיבות העולות מטיעוני הסנגור לעונש ועמדת דודתו ומשפחתו כפי שבאו לידי ביטוי בתסקיר נפגעת העבירה ודברי דודתו של הנאשם לפנינו. ערים אנו לכך שמעשיו החמורים של הנאשם פגעו גם במשפחתו וכי מאסרו יסב גם להם סבל.

אשר לתפיסת בני משפחת המנוח שהאירוע בו מצא המנוח את מותו נגרם בתאונה וכי בין המשפחות נעשתה סולחה יאמר שהדברים באו לידי ביטוי בתסקיר שירות המבחן ובדברי דודתו של הנאשם לפנינו, כטענה בעלמא, ובעדותה של נפגעת העבירה חדרה, ללא ביטוי ממשי נוסף. לא הוצג לפנינו כל מסמך המעיד כי אכן נעשתה סולחה בין המשפחות. יתירה מכך, גם אם נעשתה סולחה משקלה נמוך, אין בה בנסיבות עניינינו, כדי לשנות את התוצאה אליה הגענו, בקביעת עונשו של הנאשם.

23. אשר לפסילת רישיון הנהיגה, סעיף 35 לפקודת התעבורה קובע כי "הורשע אדם בעבירת תעבורה או בעבירה לפי חוק אחר הכרוכה בנהיגה ברכב, רשאי בית המשפט שהרשיעו... נוסף על כל עונש אחר במקומו, לפסול אותו מלקבל או מלהחזיק רישיון נהיגה, לצמיתות או לתקופה מסוימת או עד שיתמלאו התנאים שקבע בית המשפט ולחייבו לקבל הדרכה בנהיגה נכונה כפי שקבע שר התחבורה..."

בעניינו של הנאשם, כפי שצוין לעיל, הנאשם בחר להיכנס לרכב מונע ולנהוג לעבר ההמון, בשעה שהיה פסול לנהיגה ואף היה תלוי ועומד כנגדו מאסר מותנה בשל עבירה זו, וגרם בכך למותו של המנוח ולפציעתה של חדרה. משכך, אנו סבורים שיש להרחיק את הנאשם מהכביש לצמיתות על מנת להגן על שלום הציבור ומשיקולי הרתעה וגמול.

24. בעניין הפיצוי לנפגעי העבירות- בהתאם לסעיף 77 לחוק העונשין ולפסיקת בית המשפט, רכיב הפיצוי הכספי הוא תכליתו הענקה מזור לנפגע העבירה ולמשפחתו (ע"פ 4186/13 ע'נאים נ' מדינת ישראל (13.4.15)) הפיצוי לקרבן העבירה אינו אמור להיקבע לפי יכולתו הכלכלית של הנאשם (דנ"פ 5652/16 אסרף נ' בוקובזה (13.9.17)). כפי שנקבע בע"פ 961/16 אלהרוש נ' מדינת ישראל (25.11.2018), פיצוי לנפגע העבירה יונק את מאפייניו הן משדה הנזיקין הן משדה העונשין; ויש לשקול אותו לאור מגוון התכליות החקיקתיות העולות משדות אלה [שם, פסקאות 17-19 בפסק דינה של כב' הנשיאה א' חיות].

"בשל העובדה שפיצוי בהליך הפלילי אינו מחייב הליך של הוכחת נזק מדויק, ונקבע בהתאם להתרשמותו של בית המשפט, הרי שאין למצות במסגרתו את הנזק הכולל שנגרם לנפגע העבירה, ויש לתחמו. פיצוי זה הריהו 'עזרה ראשונה' הניתנת לנפגע העבירה בתום ההתדיינות בפלילים. בצד אותה 'עזרה ראשונה' עומדת האפשרות להגיש בנפרד תביעה אזרחית נגד העברין, בגין מלוא נזקי קרבן העבירה" (ע"פ 7186/19 קטמור נ' מדינת ישראל (8.1.2020), פסקה 13). אנו סבורים שיש לפצות את אלמנת המנוח בסכום המקסימלי שהחוק מאפשר.

סוף דבר

25. לאור כל האמור לעיל, אנו דנים את הנאשם לעונשים הבאים:

א. 20 שנות מאסר לריצוי בפועל שמנינם מיום מעצרו.

ב. הפעלת 2 חודשי מאסר מותנה שהוטלו בפ"ל (שלום תעבורה באר שבע) 4099-05-18, במצטבר למאסר שהוטל.

ג. 24 חודשי מאסר על תנאי, לתקופה של 3 שנים מיום שחרורו ממאסר, אם יעבור בתקופה זו עבירה מן העבירות שבהן הורשע או כל עבירת אלימות מסוג פשע.

ד. פסילה לצמיתות מלהחזיק או לקבל רישיון נהיגה.

ה. הפעלת עונש פסילה מותנית למשך 4 חודשים שהוטל על הנאשם ביום 20.2.19 במסגרת פ"ל (שלום תעבורה באר שבע) 4099-05-18 באופן חופף.

ו. פיצוי לאלמנת המנוח בסך כולל של 258,000 ₪, ופיצוי לגב' חדרה אבו בלאל בסך כולל של 30,000 ₪.

זכות ערעור לבית המשפט העליון בתוך 45 ימים.

ניתן היום, י"א ניסן תשפ"א, 24 מרץ 2021, במעמד הצדדים.

נתן זלוצ'ובר, סגן נשיאה
דינה כהן, שופטת
דניאל בן טולילה, שופט